

ODMĘT (21) *sb m*

odmęt (20), **odmąt** (1) *RejJóz.*

o jasne.

sg *N* odmęt (1). ◇ *G* odmętu (2). ◇ *I* odmętem (1). ◇ *L* odmęcie (17).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Głęboka, często zmacona, wzburzona woda, głębia, toń, wir; perturbatio aquae Cn (21) : ci tak czynią burząc/ áby czego w Rzeczypośpolitéy doftáli: iáko oni czynią/ którzy w odmęcie wodą miéśzaiąc/ łowią Węgorzá OrzQuin C2.

Zwroty: »chodźć jako (a. by) (ryba (a. ryby)) w odmęcie« = nie wiedzieć, co robić, być zdezorientowanym, nie wiedzieć, co się wokół dzieje [szyk zmienny] (6): RejJóz F3v, P2v; RejPos [108]v; tak iż ludzie práwie by w odmęcie chodzą/ niewiedząc co czynić á ktoreyby náuki trzymać się mieli. KuczbKat a2; A tuś się iuż krotce náłuchał skąd tho nam przychodzi/ iż chodzím wśzyfcy iáko ryby w odmęcie/ á nie możemy nigdy znaleźć słufznego porządku do śpraw poćciwych y do pośthánowienia náłżego. RejZwierc 198, 194.

»stać by w odmęcie« = być nieprzytomnym, bliskim obłądu (1): Od ognia/ który wemnie Muze rośpaliły/ Gdy o twoich przymiotách tak wiele mówiły. Poglądam/ to tám/ to lám: ftoię by w odmęcie PudłFr 72.

Wyrażenie: »jako (a. by) ryba w odmęcie« [szyk 2:1] (3): PRáwiechmy by w odmęcie/ zátwożone ryby/ Goniemy się po świátu/ wespół bezchyby. RejZwierc 125; RejPos 174v; CzechEp 153.

Przen (10) :

odmęt czego (1): W odmęcie niecnót wichruia/ A kogo mogą zepfuią. GosłCast 53.

Zwrot: »odmętem mieszać« (1): Tá mi Questia pożytku nie uczyniła ná przelżłym Seymie/ więc mi tá druga ná tym przyłżłym vczyni: będę tak długo thym odmętem miéłzał/ áże wżdy tego kiedy włowie węgorszá OrzQuin C2v.

a) Chaos, zamieszanie, bałagan, skłócenie (5) : Y tá Exekucya ninieyśza/ nic iného nie ieśt/ iedno odmęt iákiś: w którym odmęcie/ iednym biorą/ drugim dáwać będą *OrzQuin C2v, D4.*

Przysłowie: próżę wśzech dla Pána Bogá/ ábyłmy tych węgorszów w tym odmęcie Rzeczypośpolitéy łowić ná Seymiéch przeftáli OrzQuin D3v, C4v.

b) Trudna, niebezpieczna sytuacja (3) :

Zwroty: »w odmęcie pływać« (1): będziem w tym odmęcie pływać/ aż się Pań Bog nád námi zlituie. BielSpr cv.

»z odmętu wypłynąć« (2): BielSpr c; Prává zá mocą idą/ Pan chudzinę gniećć: A wżdy się k temu wśzyfcy przychylić nie chcećć/ Iákobyśćć z odmętu tego wypłynęli BielSen 12.

Synonimy: głębia, głębina, głębokość, tonia, toń.